

Nauka zdalna podczas zawieszenia zajęć w szkołach - rekomendacje MEN dla nauczycieli i dyrektorów.

Czy możliwe jest dzisiaj życie bez komputera? Czy można nie korzystać z Internetu? Takie życie jest już dzisiaj praktycznie niewyobrażalne, i to przeświadczenie przekroczyło już nawet mury polskich szkół. Stało się to po długoletnim okresie zapóźnień w rozwoju bazy informatycznej w szkołach. Dzisiaj, dzięki wielu programom pomocowym szkoły są wyposażone nie tylko w pracownie komputerowe, ale również w centra multimedialne mające na wyposażeniu skanery, urządzenia wielofunkcyjne, projektory i laptopy.

Czy zatem wkradając się dość gwałtownie w nasze życie komputer stał się również integralną częścią systemu edukacji?? No cóż.... Patrząc na polskie szkoły można odnieść wrażenie, że system edukacji nie jest podatny na zmiany. Dlaczego tak się dzieje? Dlaczego szkoła nie jest w stanie sprostać wyzwaniom współczesnego świata?

Współczesny świat pod wpływem nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych gwałtownie się zmienia oferując niedostępne dotąd możliwości rozwoju. Najbardziej skorzystało na tym pokolenie młodych ludzi, którzy nie tylko współtworzą, ale i również współdzielą się wytworzoną wiedzą. Proces ten jest ściśle związany z ich ogromną aktywnością komunikacyjną.

To właśnie pokolenie młodych ludzi – zwane już przez socjologów pokoleniem Z wypełniło mury szkół. Pokolenie Z to młodzież, dla której świat bez telefonu komórkowego, mobilnego Internetu, odtwarzacza mp4 jest trudno wyobrażalny. Jest to pokolenie, które ma bardzo duże wymagania względem systemu edukacji, w którym funkcjonuje.

Czy system edukacji spełnia ich wymagania?? Amerykańscy autorzy prezentacji Pay attention (Zwróć uwagę)¹ podkreślają, iż nauczyciel bezwzględnie musi zmienić sposób nauczania, aby w pełni wykorzystać potencjał swoich uczniów. Lee Rainie, Dyrektor Pew Internet and American Life Project podkreśla, iż “Ci młodzi ludzie urodzili się w cyfrowym świecie i oczekują, że będą w stanie tworzyć, konsumować, zmieniać oraz dzielić materiały z innymi”.²

¹ Zob.: <https://www.youtube.com/watch?v=4Pg77vk1Hr4>

² Tamże.

Czy nauczyciel jest w stanie sprostać tym wyzwaniom? Czy raczej opanuje go strach przed „nowym” i nie będzie chciał zmienić dotychczasowego modelu nauczania??

Myślę, że im wcześniej każdy nauczyciel zrozumie konieczność zmiany, tym większe korzyści odniosą jego uczniowie. Nauczyciel musi zrozumieć, że szkoła nie może być podzielona na „analogowych” nauczycieli i „cyfrowych” uczniów. Proces edukacji wymaga współdziałania, a nie konfrontacyjnego udowadniania swojej wyższości. Nie można zatem być autentycznym w oczach pokolenia wychowanego na najnowszych technologiach informacyjnych i komunikacyjnych, nie znając ich, a co za tym idzie nie wykorzystując w procesie edukacji.

Pełen obraz zmian odnajdziemy w znanej prezentacji „Did you know?” Karla Fischa i Scotta McLeoda³. Prezentacji, która uświadamia nam, w jak trudnej sytuacji znalazł się dzisiaj nauczyciel. Nie tylko bowiem stracił monopol na wiedzę, ale stanął przed trudnym wyzwaniem nauczania pokolenia, które mówi innym językiem, posługuje się innymi technologiami i często żyje we własnym, jakże małym literackim świecie. W sytuacji, gdy nauczyciel i szkoła jako instytucja nie jest już jedynym źródłem poznania wiedzy dla młodych ludzi, zamiast budować barykady i okopywać się na XIX wiecznych pozycjach dydaktycznych, warto przyjąć postawę otwartości.

Prezentacja uświadamia nam również, jak wielkie wyzwania stoją przed edukacją. Wystarczy przytoczyć słowa, które w 2004 roku wypowiedział Sekretarz Edukacji USA Richard Riley: „10 najbardziej poszukiwanych zawodów w roku 2010 po prostu jeszcze nie istnieje!”⁴ Oznacza to bowiem, że szkoła przygotowuje uczniów do wykonywania zawodów, które jeszcze nie istnieją, do rozwiązywania problemów, których nie potrafimy nazwać, za pomocą narzędzi, których jeszcze nie określono. To niezwykle fascynujące wyzwanie stojące przed każdym nauczycielem. Czy jednak zdoła sprostać mu „analogowy” nauczyciel???

Zatem „jak zapewnić szkolnym klasom edukacyjną moc?? Zwrócić uwagę na bogate doświadczenie dzieci w używaniu narzędzi informacyjno - komunikacyjnych”.

³ Did you know?” Karla Fischa i Scotta McLeoda <https://www.youtube.com/watch?v=pMcfLYDm2U>

⁴ Tamże

Niestety, uczeń Z ciągle uczy się w szkole XIX wieku. W szkole, która nie wie jak odnaleźć się w tej nowej sytuacji, i w którym kierunku rozwijać.

Praca zdalna z uczniem w czasie zawieszenia zajęć w szkołach

W związku z zawieszeniem zajęć dydaktyczno-wychowawczych zachęcamy nauczycieli, aby w najbliższym czasie wspierali uczniów i przekazywali im materiały do samodzielnej pracy w domu. Szczególnie prosimy o objęcie opieką uczniów, którzy przygotowują się do tegorocznych egzaminów: ósmoklasisty, maturalnego oraz zawodowego. Rekomendujemy wykorzystanie w tym celu:

- dziennika elektronicznego,
- strony internetowej szkoły, przedszkola, placówki oświatowej,
- mailingu do rodziców, a w przypadku starszych uczniów bezpośredni kontakt elektroniczny.

W poradniku znaleźć można wskazówki, z jakich stron, portali czy serwisów można korzystać w pracy z uczniami w okresie zawieszenia zajęć. Zachęcamy do korzystania z bezpłatnych, dostępnych w internecie narzędzi i materiałów edukacyjnych. Adresy przydatnych stron i portali internetowych będziemy na bieżąco uzupełniać.

Materiały edukacyjne – polecane platformy, strony i serwisy internetowe

1. Epodreczniki.pl
2. [Portal wiedzy dla nauczycieli](#)
3. [Strona Centralnej Komisji Egzaminacyjnej i komisji okręgowych](#)
4. [Podręcznik internetowy „Włącz Polskę!”](#)
5. [Portal lektury.gov.pl](http://Portal.lektury.gov.pl)
6. [Strona Centrum Nauki Kopernik](#)
7. Portale edukacyjne IPN: [Portal edukacyjny Instytutu Pamięci Narodowej](#) i [Serwis IPN Przystanek historia](#)
8. [Strona Krajowego Biura Programu eTwinning](#)
9. [Serwis Ninateka](#)
10. [Serwis Muzykoteka Szkolna](#)
11. [Biblioteka Cyfrowa Polona](#)
12. [Biblioteka Cyfrowa Ośrodka Rozwoju Edukacji](#)
13. [Serwis Telewizji Polskiej](#)

14. [Serwis Polskie Radio Dzieciom](#)

[Epodreczniki.pl](#)

To bezpłatne, stworzone i administrowane przez Ministra Edukacji Narodowej narzędzie edukacyjne, które oferuje nauczycielom i uczniom gotowe materiały dydaktyczne. Platforma umożliwia także tworzenie, współtworzenie nowych treści i dzielenie się nimi z uczniami, tworzenie testów sprawdzających. Daje również możliwość śledzenia postępów uczniów, a nawet indywidualizację pracy z uczniem.

Materiały dostępne na platformie są:

- bezpłatne,
- zgodne z podstawą programową dla szkoły podstawowej i szkół ponadpodstawowych,
- udostępniane na otwartej licencji Creative Commons zapewniającej korzystanie z e-materiałów przez nauczycieli – oznacza to, że można je dowolnie wykorzystywać, przerabiać, drukować, kopiować itd.,
- dostępne z różnych urządzeń (komputer, laptop, tablet, smartfon),
- dostosowane do potrzeb uczniów z różnymi dysfunkcjami.

Na platformie nauczyciele i uczniowie mają do dyspozycji:

- e-podreczniki i e-materiały do większości przedmiotów ogólnokształcących na wszystkich etapach kształcenia,
- dodatkowe zasoby dydaktyczne do poszczególnych przedmiotów, w tym filmy edukacyjne, audiobooki,
- przykładowe programy nauczania i scenariusze zajęć.

Zarejestrowani i zalogowani użytkownicy mogą korzystać z edytora treści, który daje możliwość tworzenia treści edukacyjnych dostosowanych do urządzeń mobilnych. Warto podkreślić, że nauczyciel może udostępniać materiały nawet tym uczniom, którzy nie są zarejestrowani.

Na platformie można znaleźć także [linki do materiałów edukacyjnych partnerów serwisu](#).

Zachęcamy do zapoznania się z krótkimi [filmami instruktażowymi](#), które pokazują, w jaki sposób korzystać z platformy e-podreczniki.

Portal Scholaris

To portal wiedzy dla nauczycieli, który zawiera bezpłatne materiały edukacyjne dostosowane do wszystkich etapów kształcenia. Zasoby portalu są kompatybilne z tablicami interaktywnymi i innymi urządzeniami wspomagającymi pracę nauczyciela, np. tabletami.

Portal zawiera ok. 28 tys. pojedynczych, interaktywnych materiałów, które mogą być pomocne w realizacji treści ze wszystkich przedmiotów, na różnych poziomach edukacyjnych. Są to m.in.: scenariusze lekcji, ćwiczenia, teksty, animacje, slajdy, symulacje, gry dydaktyczne, filmy. Wszystkie materiały Scholarisa, bez względu na przyporządkowanie do poprzedniej lub aktualnej podstawy programowej, mogą być pomocne w pracy ucznia i nauczyciela.

Wyszukiwanie na portalu jest możliwe zarówno dla poprzedniej, jak i obecnie obowiązującej podstawy programowej kształcenia ogólnego (po wybraniu zakładki „Nowa podstawa programowa” użytkownik zostanie przeniesiony na portal.scholaris.pl). Korzystając z wyszukiwarki, można filtrować zasoby według: etapów edukacyjnych, przedmiotów, typów zasobu, słów i wyrażeń kluczowych.

Strona Centralnej Komisji Egzaminacyjnej i komisji okręgowych

Uczniowie i nauczyciele znajdą tutaj materiały przydatne i pomocne w systematyzowaniu, utrwalaniu wiedzy, a także wspierające ich w przygotowaniach do egzaminów.

Linki do materiałów egzaminu ósmoklasisty:

- [informatory zawierające przykładowe zadania z rozwiązaniami](#)
- [przykładowe arkusze egzaminacyjne, próbne arkusze egzaminacyjne, filmy informacyjne o egzaminie ósmoklasisty](#)
- dodatkowe zestawy zadań (na stronach OKE): np. [link 1](#), [link 2](#), [link 3](#)
- [arkusze egzaminacyjne z 2019 r.](#)

Linki do materiałów o egzaminie maturalnym:

- [informatory o egzaminie maturalnym zawierające przykładowe zadania wraz z rozwiązaniami](#)
- [arkusze próbne, arkusze pokazowe](#)
- [zbiory zadań do egzaminu maturalnego](#)

- [filmy dot. egzaminu maturalnego z języka polskiego, chemii, biologii](#)
- [materiały dotyczące części ustnej egzaminu maturalnego z języka polskiego](#)
- [materiały dotyczące egzaminu maturalnego z języka polskiego](#)
- [materiały dotyczące części ustnej egzaminu maturalnego z języka obcego nowożytnego](#)
- [zbiory zadań z matematyki](#)
- [76 filmów dotyczących różnych zagadnień z matematyki](#)
- [arkusze egzaminacyjne z lat 2015–2019](#)

Podręcznik internetowy „Włącz Polskę!”

Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą udostępnia materiały edukacyjne dla dzieci polskich uczących się za granicą w formie podręcznika internetowego „Włącz Polskę!”. Jest to zbiór zasobów edukacyjnych wykorzystywanych do tworzenia podręczników dla uczniów szkół polskich na całym świecie.

Strona internetowa www.wlaczpolske.pl, na której znajduje się podręcznik, pozwala łączyć różnorodne materiały edukacyjne, dostosowując je do wieku, poziomu znajomości języka polskiego, potrzeb czy zainteresowań. Dostępne materiały obejmują nauczanie wczesnoszkolne, język polski, wiedzę o Polsce oraz historię i geografę Polski.

Dostęp do zasobów jest otwarty (nie wymaga logowania) i nieodpłatny. Każdy użytkownik ma prawo je powielać, kopiować, dystrybuować i zapisywać w formie pliku PDF na własnym komputerze, tablecie czy smartfonie. Po zapisaniu własnej wersji podręcznika otworzenie materiałów nie wymaga dostępu do internetu. Pliki PDF można także wydrukować na dowolnej drukarce.

Portal lektury.gov.pl

To portal internetowy zawierający większość szkolnych lektur dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Użytkownicy mogą pobierać książki zarówno na swój komputer, jak również czytnik ebook czy też komórkę. Wszystkie pozycje są dostępne bezpłatnie, bez konieczności zakładania konta oraz logowania.

Strona internetowa Centrum Nauki Kopernik

Strona oferuje [publikacje popularno-naukowe](#) i [materiały edukacyjne](#) o tematyce kosmicznej. Są to m.in. [scenariusze lekcji](#), broszury informacyjne i [filmy edukacyjne](#).

Portale edukacyjne Instytutu Pamięci Narodowej

Na portalu IPN w zakładce Edukacja znajdują się specjalne podstrony dla uczniów i nauczycieli, na których są udostępniane bezpłatne materiały edukacyjne. W serwisie można znaleźć m.in. teki edukacyjne, filmy dokumentalne, spoty historyczne i inne materiały audiowizualne przedstawiające np. serie komiksów o II wojnie światowej czy symbole narodowe.

Serwis IPN Przystanek historia

Przystanekhistoria.pl to popularnonaukowy serwis internetowy. W przystępny i atrakcyjny sposób prezentuje on ustalenia historyków współpracujących z Instytutem Pamięci Narodowej. Obecnie na portalu przystanekhistoria.pl znajduje się kilkaset artykułów popularnonaukowych poświęconych historii Polski XX wieku. Odbiorcy serwisu mogą również bezpłatnie korzystać z ponad 800 publikacji cyfrowych, w tym książek, czasopism wydawanych przez IPN, katalogów wystaw, dodatków do prasy oraz broszur okolicznościowych.

Dodatkowo na podstronach Biblioteka Cyfrowa oraz Audio/Video twórcy portalu udostępnili blisko 1000 materiałów multimedialnych. Są to m.in.: filmy dokumentalne, relacje z konferencji, spotkań autorskich oraz audycje radiowe.

Strona Krajowego Biura programu eTwinning

Zachęcamy również do odwiedzenia europejskiej strony internetowej programu eTwinning – [zakładka „Zainspiruj się”](#). Na tych stronach nauczyciele znajdują gotowe zestawy projektowe przetłumaczone na język polski, jak również pojedyncze zadania dla nauczycieli niemal każdej specjalności. Materiały można wykorzystać przede wszystkim do realizacji projektów eTwinning, jak również innych działań edukacyjnych. Strony to nieoceniona baza inspiracji.

Serwis Ninateka

To serwis, na którym znajdują się filmy dokumentalne, fabularne, reportaże, animacje, filmy eksperymentalne, zapisy spektakli teatralnych i operowych, rejestracje koncertów, relacje dokumentujące życie kulturalne i społeczne oraz audycje radiowe.

Łącznie w serwisie dostępnych jest ponad 7 tysięcy plików audio i video. Wszystkie są bezpłatne i dostępne bez logowania. Można z nich korzystać na wszelkich urządzeniach cyfrowych: komputerach stacjonarnych i przenośnych, tabletach, smartfonach.

Dodatkowo serwis udostępnia konto EDU, które jest skierowane do nauczycieli oraz uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Posiadacze takiego konta mogą bezpłatnie korzystać z materiałów audiowizualnych o charakterze edukacyjnym, w tym scenariuszy lekcji. Z konta EDU skorzystają przede wszystkim nauczyciele języka polskiego, wiedzy o kulturze, wiedzy o społeczeństwie, historii, muzyki oraz prowadzący zajęcia dodatkowe np. z zakresu wiedzy o filmie lub teatrze.

[Serwis Muzykoteka Szkolna](#)

Muzykoteka Szkolna to nowoczesne narzędzie wspomagające tradycyjną edukację muzyczną, które aktywizuje i stymuluje zainteresowanie muzyką. Serwis powstał na zlecenie MKiDN, a jego wydawcą jest FilMOTEKA Narodowa – Instytut Audiowizualny.

W serwisie jest dostępnych blisko pół tysiąca utworów muzycznych, od barokowych oper, przez wielkie dzieła symfoniczne, aż po muzykę wokalną i eksperymentalną. Z zasobów serwisu można korzystać bez logowania lub – po zarejestrowaniu – w ramach konta nauczycielskiego lub uczniowskiego.

[Biblioteka Cyfrowa Ośrodka Rozwoju Edukacji](#)

Biblioteka Cyfrowa ORE gromadzi i udostępnia materiały oraz publikacje opracowane w ramach działalności Ośrodka. Obecnie oferuje 960 tytułów książek i czasopism dla nauczycieli i wszystkich zainteresowanych problematyką oświatową.

[Biblioteka Cyfrowa Polona](#)

Polona to jedna z najnowocześniejszych bibliotek cyfrowych na świecie i jednocześnie największa tego typu biblioteka w Polsce. Biblioteka Narodowa, administrator Polony, udostępnia w serwisie nie tylko swoje zbiory, ale też obiekty innych instytucji.

W Polonie można znaleźć: rękopisy iluminowane, najstarsze polskie książki drukowane, ryciny, rysunki oraz publikacje popularne – pocztówki, stare elementarze, książki dla dzieci, książki kucharskie czy dawne poradniki. Większość udostępnionych zbiorów należy do domeny publicznej, dzięki czemu można je za darmo pobierać i dowolnie wykorzystywać.

Serwis Telewizji Polskiej

Telewizja Polska przygotowała dla dzieci i młodzieży produkcje o charakterze edukacyjnym, popularnonaukowym i kulturalnym. Na kanale dziecięcym TVP ABC w godz. 8:00-13:00 młodzi widzowie będą mogli codziennie obejrzeć różne programy edukacyjne.

Wśród nich są m.in.: „Al-chemik” – program, który w przystępny sposób wyjaśnia zjawiska chemiczne i fizyczne, a także „Zaczarowany świat”, dzięki któremu dzieci zrozumieją trudne pojęcia związane ze sztuką. TVP ABC zaprasza również najmłodszych do oglądania programów takich jak: „Teleranek”, „Zagadki zwierzogromadki”, „Zwierzaki czytaki” oraz „Studio ABC”.

Także TVP Kultura uruchamia specjalne pasmo dla dzieci i młodzieży. Codziennie w godz.13:00-17:00 widzowie będą mogli zobaczyć koncerty, wartościowe produkcje filmowe, spektakle Teatru Telewizji, seriale zgodne z obowiązującym kanonem lektur. Wśród najważniejszych produkcji wyemitowanych w najbliższych tygodniach znajdują się: „Twój Vincent”, „Tango” (Teatr Telewizji), „Wesele”, „Herbert – mosty” – cykl programów publicystycznych, „Śladami wielkich kompozytorów” – cykl dokumentalny, „Hamlet”, „Mały książę”, „Ogniem i mieczem”, „Dzieje mistrza Twardowskiego”, „Awantura o Basię” oraz koncert Doroty Miśkiewicz i zespołu Kwadrofonik „Lustosławki/Tuwim – Piosenki nie tylko dla dzieci”.

W popołudniowym paśmie nie zabraknie również programów naukowych i przyrodniczych.

Serwis Polskie Radio Dzieciom

To całodobowa stacja radiowa zarówno dla dzieci, jak i dorosłych. W ramówce znajdują się audycje edukacyjne, naukowe i rozrywkowe rozwijające wyobraźnię i budujące kreatywność dzieci. Pasma wieczorne, kierowane do osób dorosłych, to kompendium wiedzy w zakresie wychowania, rozwoju, kultury i sztuki.

Dziennikarze Polskiego Radia Dzieciom starają się być wszędzie tam, gdzie dzieje się coś interesującego i wartościowego dla najmłodszych. W swoich programach realizują misję edukacyjną i dbają o poprawność językową. Programy emitowane na antenie Polskiego Radia Dzieciom wspierają rozwój wyobraźni i kreatywności. Wspomagają także proces edukacji, odnosząc się pośrednio i bezpośrednio do programu nauczania.

Roman Lorens

konsultant ds. zarządzania placówką oświatową
w Powiatowym Centrum Edukacji i Kultury w Oleśnicy